

Historia

Geneza dzisiejszego I Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego sięga XVII wieku i wiąże się z przybyłymi do Piotrkowa zakonami pijarów i jezuitów.

Pijarzy przybyli do Piotrkowa w 1674 roku, dzięki fundacjom zakupili kamienicę, w której zamieszkali i już w 1675 roku otworzyli szkołę, która prowadziła swą działalność do 1832 roku. Szkoła ta, mimo trudnych warunków lokalowych, cieszyła się uznaniem okolicznej szlachty, ponieważ miała nowoczesne programy i światłych nauczycieli, spośród których w panteonie wybitnych polskich pedagogów znaleźli się m.in. ks. Cyprian Małachowski i ks. Paweł Kotowski. Ks. Małachowski rektor od 1738 roku rozbudował szkołę, założył pierwszy konwikt pijarski, wprowadził do niego naukę arytmetyki, geografii, historii oraz język francuski. W 1753 roku został prowincjałem. Ks. Paweł Kotowski to historyk, członek Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, od 1813 roku profesor i prefekt w konwiktzie warszawskim, a następnie profesor akademii duchownej w Warszawie. Onufry Kopczyński to autor gramatyki łacińskiej i polskiej dla uczniów. Wybitnymi wychowankami szkoły pijarskiej byli Stanisław Konarski, bracia Jacek i Stanisław Małachowscy, Józef Pawlikowski, Waclaw A. Maciejewski oraz Kazimierz Stronczyński.

Okres działalności kolegium jezuickiego przypada na lata 1706 - 1773. Jezuici, dysponując dużymi funduszami, utworzyli w 1706 roku szkołę tzw. Stare Kolegium w zakupionych od mieszczan kamieniczkach przy ulicy Łaziennej. W 1740 roku u pijarów naukę pobierało 250 słuchaczy, w tym czasie u jezuitów było ich 40. Lata 1740 - 1741 zapoczątkowały okres zmagania piotrkowskiej szkoły pijarskiej z rywalizującą z nią o wpływy i supremację szkołą jezuicką. Ciągłe zatargi i rywalizacja między pijarami i jezuitami przenosiły się także na kształconą przez nich młodzież, wśród której dochodziło do konfliktów, a nawet bójek.

Kasacja zakonu jezuitów w 1773 roku i likwidacja ich szkoły w 1775 roku znacznie przyczyniła się do poprawiania warunków nauczania w szkole pijarskiej. Opustoszały nowoczesny budynek, którego budowę rozpoczęli jezuici w 1754 roku (a dokończyli pijarzy w 1804 roku) został przekazany pijarom przez Komisję Edukacji Narodowej. Akt inkorporacji szkoły jezuickiej przez pijarów nastąpił w 1775 roku. Z uwagi na wysoką ocenę wydaną przez wizytatora Komisji Edukacji Narodowej - Augusta Sułowskiego w roku 1774 szkoła piotrkowska nazwana została Wojewódzką i Główną województwa sieradzkiego. W 1784 szkoła liczyła 200 uczniów, z tego 148 rekrutowało się z województwa sieradzkiego, 50 pochodziło z innych województw, a 30 przypadało na miasto Piotrków, 2 pochodziło z Węgier, jeden z Prus. Wśród uczniów przeważał młodzież należąca do stanu szlacheckiego.

W 1786 roku wielki pożar Piotrkowa zniszczył budynki pijarskie.

W 1788 za zgodą KEN-u pijarzy przenieśli swą szkołę do kolegium pojezuickiego.

Po II rozbiórce Polski Piotrków zajęli Prusacy. Budynki popijarskie przejęło państwo, kościół nabyła nowopowstała parafia ewangelicka. W roku 1794 po ustaniu działalności KEN, podległe jej szkolnictwo podporządkowane zostało Ministerstwu Oświaty w Berlinie. Okres pruski (1794 - 1807) mimo zmian organizacyjno - programowych był dla kolegium pijarskiego okresem regresu. Zmniejszyła się też liczba uczniów, wpłynęło na to też zamknięcie Trybunału Koronnego i utworzenie przez zaborców kordonów granicznych. W okresie Księstwa Warszawskiego Kolegium jako szkoła wydziałowa zaczęło dźwigać się z upadku. W czasie odwrotu wojsk napoleońskich spod

Moskwy budynki zostały zajęte na lazaret. Gmach główny zwolniły wojska rosyjskie dopiero w 1816 roku.

W 1827 roku szkołę przemianowano na Wojewódzką dla Województwa Kaliskiego. W okresie powstania listopadowego nauczyciel języka francuskiego Ludwik Guilmet utworzył za zgodą księży pijarów oddział, który wcielony został do wojsk powstańczych. Po upadku powstania na szkolnictwo zakonne posypały się represje. Na mocy ustawy z 1833 roku Szkołę Wojewódzką w Piotrkowie przemianowano Rządowe Gimnazjum Województwa Kaliskiego. Pierwszym dyrektorem świeckim został Jan Siewieluński. W szkole pracowało 5 profesorów i 5 nauczycieli oraz ksiądz katecheta. W sześciu klasach (I - VI) naukę pobierało 154 uczniów. Warunki lokalowe szkoła miała dobre, laboratorium do nauczania fizyki i chemii oraz bibliotekę liczącą 1400 tomów. W następnych latach uruchomiono klasy VII i VIII (filologiczne i techniczne). W 1840 roku w szkole było 13 oddziałów i 340 uczniów. W pierwszych latach działalności Gimnazjum Rządowego nauczycielami byli Polacy. Władze rządowe nie miały do nich zaufania, szkoła była często wizytowana. W 1835 roku wizytator kontrolujący szkołę badał, czy uczniowie nie mają "pism niedozwolonych i ksiąg zabronionych". W latach czterdziestych do szkoły wprowadzono naukę języka rosyjskiego (z braku nauczycieli tylko w starszych klasach), naukę historii i statystyki oraz geografii Rosji. W 1848 roku po raz pierwszy został napisany po rosyjsku protokół powizytacyjny.

W okresie wrzenia rewolucyjnego, poprzedzającego wybuch powstania styczniowego, dużą rolę na terenie Piotrkowa odegrali nauczyciele i uczniowie Gimnazjum Rządowego. W mieście organizowano manifestacje patriotyczne, miały miejsce burzliwe zajęcia uliczne. Do oddziałów powstańczych wstępowali uczniowie starszych klas, w walkach o Radomsko zginął uczeń Adolf Zawadzki, pod Koniecpolem zginął uczeń Łaszewski, a pod Małogoszczą uczeń Antoni Drużycki. Po powstaniu na szkołę posypały się represje, musiał odejść na emeryturę dyrektor Karol Beithel. Wypierano język polski, zwiększano ilość godzin na naukę języka rosyjskiego. Mimo zróżnicowania narodowościowego młodzież polska była dobrze zorganizowana, czego dowodem jest jej wystąpienie w dniu 1 lutego 1905 roku. Młodzież domagała się języka polskiego jako języka wykładowego oraz udziału społeczeństwa polskiego w zarządzaniu i nadzorze szkolnym. Kuratorium Warszawskie zastosowało ostre sankcje, wydalono 256 uczniów. Szkoła opustoszała, w 1905 roku szkołę ukończyło zaledwie 5 uczniów, w tym tylko jeden Polak. Władze rosyjskie pozwoliły utworzyć gimnazjum polskie. Powstała szkoła utworzona przez inżyniera Jacobsona skupiła relegowanych uczniów z Gimnazjum Rządowego.

W tym trudnym dla społeczeństwa polskiego okresie pracowali w gimnazjum wybitni nauczyciele: Józef Fabiani, późniejszy dyrektor w polskiej szkole, Jordan Kański - matematyk i statystyk, autor opracowania historii szkół piotrkowskich, Roman Plenkiewicz - historyk literatury, autor licznych opracowań naukowych drukowanych w różnych pismach, Leon Rzecznowski - historyk, autor opracowań dotyczących Łomży i Piotrkowa, Adam Kozłowski - matematyk, z zainteresowania wybitny humanista, tłumacz Petófiiego a także członek Towarzystwa Literackiego im. Petófiiego w Budapeszcie. Pod kierunkiem wybitnych pedagogów zdobywali wiedzę uczniowie, którzy w przyszłości odegrali w różnych dziedzinach życia szczególną rolę: Władysław Biegański - wybitny lekarz, zwany "polskim Hipokratesem", Adolf Pawiński - dyrektor Archiwum Głównego, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, Marcei Nencki - światowej sławy lekarz fizjolog, Stanisław Jankowski - Delegat Rządu Emigracyjnego na Kraj. Na przełomie 1914/1915 roku Piotrków zajęły wojska austriackie. W 1916 roku władze austriackie wyraziły zgodę na utworzenie 8 klasowej Szkoły Społecznej.

W 1918 roku minister Antoni Ponikowski szkołę upaństwowił nadając jej imię Króla Bolesława Chrobrego. Uczniowie szkoły wykazywali się dużą samorządnością. Już w 1918 roku powołali do życia własną organizację pod nazwą "Samopomoc uczniowska". Organami prasowymi tej organizacji

było czasopismo "Razem", a później "Nasza Przyszłość". Kadre stanowili profesorowie byłego gimnazjum rosyjskiego, a także napływający nowi, przeważnie z Galicji.

Po klęsce wrześniowej i ustaniu działań wojennych, Gimnazjum i Liceum rozpoczęło swoją pracę. Jednak w połowie listopada Niemcy przerwali naukę, zamykając wszystkie szkoły w Piotrkowie. W listopadzie 1940 roku w budynku gimnazjalnym otworzyli szkołę powszechną dla chłopców, ale wkrótce i tę zamknęli przeznaczając budynek na szpital dla żołnierzy.

Profesorowie przystąpili do organizowania kompletów tajnego nauczania. Uczniowie podejmowali pracę, część była w konspiracji, walcząc z okupantem; harcerze IV Drużyny weszli w skład Szarych Szeregów. Długa jest lista tych, którzy polegli na placu boju, bądź zostali zamordowani w obozach koncentracyjnych.

Zenon Bartczak

Więcej informacji na stronie szkoły: <http://www.chrobry1lo.pl>